

Bruxelles, 13. svibnja 2025.  
(OR. en)

8779/25

EDUC 140  
JEUN 67  
SOC 268  
DIGIT 85

#### ISHOD POSTUPAKA

|          |                                                                                                                                   |
|----------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Od:      | Glavno tajništvo Vijeća                                                                                                           |
| Za:      | Delegacije                                                                                                                        |
| Predmet: | Zaključci Vijeća o uključivim, na učenika usmjerenim praksama u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju te školskom obrazovanju |

Za delegacije se u prilogu nalaze navedeni zaključci Vijeća, koje je Vijeće (obrazovanje, mladi, kultura i sport) odobrilo na sastanku 12. svibnja 2025.

Zaključci Vijeća o uključivim, na učenika usmjerenim praksama u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju te školskom obrazovanju

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

PODSJEĆAJUĆI na tekstove koji su u Uniji doneseni o obrazovanju i osposobljavanju te socijalnim temama za pitanja iz područja politika,

ISTIČE sljedeće:

1. U načelima uključivog obrazovanja odražavaju se temeljna prava svih učenika, sadržana u Konvenciji UNESCO-a protiv diskriminacije u odgoju i obrazovanju, Konvenciji UN-a o pravima djeteta, Konvenciji UN-a o pravima osoba s invaliditetom i Povelji Europske unije o temeljnim pravima.
2. Obrazovanje i osposobljavanje imaju ključnu ulogu u poticanju uključivih i demokratskih društava te povećanju konkurentnosti i blagostanja. Uključivo društvo, utemeljeno na pravičnom i visokokvalitetnom obrazovanju i osposobljavanju u okviru kojih se osiguravaju pristupačna infrastruktura te pristupačni nastavni materijali i pedagoški pristupi jamči i unapređuje mogućnosti, dobrobit i rast svih učenika, bez obzira na podrijetlo, sposobnosti ili okolnosti. Bez uključivog obrazovanja potencijal za inovacije i održivi napredak ograničen je, dok se iskorištavanjem raznovrsnih talenata i perspektiva svih pojedinaca povećavaju socijalna kohezija i konkurentnost.

3. Rani i predškolski odgoj i obrazovanje te školsko obrazovanje imaju ključnu ulogu jer se u njima uspostavljaju preventivne mjere za uklanjanje društvenih nejednakosti, a istodobno se potiču dugoročne dobrobiti za pojedince i društvo. Uključivim, na učenika usmjerenim praksama u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju te školskom obrazovanju promiču se jednake mogućnosti, socijalna kohezija i potpuno sudjelovanje sve djece i učenika u obrazovanju i društvu, a usporedno se doprinosi njihovu sveobuhvatnom osobnom, emocionalnom i društvenom razvoju. Takvim se praksama ujedno osigurava da sustavi obrazovanja i osposobljavanja ostanu otporni, prilagodljivi i pravični te da svima pružaju mogućnosti za rast i ostvarivanje svojeg punog potencijala.
4. Koncept uključivog obrazovanja te njegova integracija u okvire politika obrazovanja i osposobljavanja država članica dosad su se razvili i nastavljaju se razvijati. Uključivo obrazovanje sve se češće smatra sustavnim pristupom kojim se svim učenicima omogućuje da ostvare svoje univerzalno pravo na obrazovanje. Cilj je svakom učeniku ponuditi smislene, visokokvalitetne obrazovne mogućnosti i kontinuiranu potporu, u skladu s prvim i jedanaestim načelom europskog stupa socijalnih prava i prvim strateškim prioritetom strateškog okvira za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja u smjeru europskog prostora obrazovanja i šire.

NAGLAŠAVA sljedeće:

5. Za potrebe ovih zaključaka pojmove „rani i predškolski odgoj i obrazovanje” i „školsko obrazovanje” treba tumačiti u skladu s nacionalnim pravom i strukturom pojedinačnih nacionalnih sustava obrazovanja i osposobljavanja.

UVAŽAVA sljedeće:

6. Obrazovanje i osposobljavanje prolaze kroz znatne promjene, potaknute tehnološkim napretkom, razvojem inovativnih pedagoških pristupa i promjenama društvenih potreba. Zbog tih se kretanja mijenjaju poučavanje, učenje, vrednovanje i evaluacija, pri čemu se sve veći naglasak stavlja na personalizirane, inovativne, uključive i fleksibilne prakse.

7. Nedavne krize, među kojima su prirodne katastrofe, oružani sukobi poput agresivnog rata Rusije protiv Ukrajine, gospodarska nestabilnost i izvanredna stanja u području javnog zdravlja, zajedno s političkim i društvenim previranjima koja ugrožavaju poštovanje ljudskog dostojanstva i daljnji napredak u području ljudskih prava u europskom prostoru obrazovanja, često ozbiljno i dugotrajno utječu na sustave obrazovanja i osposobljavanja diljem Europe. Navedeni čimbenici mogu narušiti učenje i ograničiti pristup resursima, a time i povećati nejednakost.
8. Sve veća raznolikost djece i učenika donosi izazove za okruženja ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja i škole te do izražaja dolazi potreba da se učinkovito odgovori na njihove različite potrebe. Te bi ustanove trebale biti otpornije, pristupačnije i uključivije kako bi promicale pravedne mogućnosti za učenje i holistički razvoj svakog djeteta i učenika te time doprinosile socijalnoj koheziji.
9. Ravnatelji škola, učitelji, nastavnici, voditelji osposobljavanja i drugo osoblje, među ostalim u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju, ključni su za osiguravanje uspješnosti uključivog obrazovanja. Međutim, zapošljavanje i zadržavanje kvalificiranih stručnjaka i dalje je velik izazov u mnogim državama članicama, a to bi moglo otežati učinkovitu provedbu uključivog obrazovanja.

PREPOZNAJE sljedeće:

10. Rane godine obrazovanja, posebno one provedene u okruženjima ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, ključne su za postavljanje temelja uključivog učenja. U tim se godinama potiče sveobuhvatan osobni, emocionalni i društveni razvoj djeteta, oblikuje njegov pozitivan stav prema učenju, stimulira njegova znatiželja i gradi samopouzdanje. Ravnopravan pristup visokokvalitetnom obrazovanju, ranim intervencijama i uključivim pedagoškim metodama može znatno povećati izgleda svakog djeteta za uspjeh u životu.
11. U uključivim praksama usmjerenima na učenika u središte obrazovnog procesa stavlja se pojedinca, s njegovim osobnim izazovima, interesima i talentima, i primjenjuju se fleksibilne i prilagodljive metode kako bi se s učenicima počelo raditi od faze u kojoj se u tom trenutku nalaze, a zatim ih se vodilo prema razvoju njihova punog potencijala i postizanju školskog uspjeha, boreći se protiv ograničenja nametnutih strukturnim nejednakostima, štetnim društvenim normama i stereotipima.
12. Neformalno obrazovanje zahvaljujući svojoj uključivoj dimenziji može doprinijeti razvoju i unapređivanju mekih vještina učenika. Važno je povezati formalno i neformalno obrazovanje te poticati njihove zajedničke inicijative i aktivnosti.
13. Istraživanja utemeljena na dokazima pokazuju da uključivo obrazovanje koristi svim učenicima, jednako u smislu obrazovnih rezultata kao i u smislu osobnog, emocionalnog i društvenog razvoja te opće dobrobiti, i da je vjerojatnije da će učenici različitog podrijetla i sposobnosti razviti pozitivne društvene odnose, veće samopouzdanje i bolje vještine rješavanja problema – ključne za cjeloživotno učenje i aktivno sudjelovanje u društvu i na tržištu rada – ako ih se zajedno stavi u redovne razrede i ako se njihove potrebe ispune posebnim mjerama potpore.
14. Pristup visokokvalitetnim podacima o ishodima učenika, uključivim praksama i preprekama s kojima se suočavaju učenici s različitim i posebnim obrazovnim potrebama ključan je za praćenje napretka, evaluaciju učinka uključivih obrazovnih politika i osiguravanje kontinuiranog prilagođavanja obrazovnih praksi promjenjivim potrebama svih učenika.

15. Politike utemeljene na dokazima, u koje su ugrađeni podaci o djelotvornosti uključivih praksi, ključne su za usmjeravanje osmišljavanja i provedbe uključivih sustava obrazovanja i osposobljavanja na svim razinama te za osiguravanje da intervencije budu prilagođene različitim potrebama učenika i da se njima promiču visokokvalitetno i pravično obrazovanje i osposobljavanje.
16. Učinkovito i visokokvalitetno inicijalno obrazovanje učitelja i nastavnika i njihovo trajno stručno usavršavanje, utemeljeno na dokazima i primjerima najbolje prakse, ali i potrebama i očekivanjima učitelja i nastavnika, ključni su kako bi se ravnateljima škola, učiteljima, nastavnicima, voditeljima osposobljavanja i drugom osoblju, među ostalim u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju, omogućilo stjecanje znanja, vještina, stavova i strategija poučavanja koji olakšavaju uključivo obrazovanje. To, među ostalim, znači da im treba omogućiti upotrebu etičkih i sigurnih pomoćnih tehnologija kako bi mogli pružiti potporu djeci i učenicima s različitim potrebama u redovnim skupinama u okruženjima ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, razredima i školama.
17. Integracija načelâ uključivog obrazovanja u sustave obrazovanja i osposobljavanja iziskuje sveobuhvatan pristup na razini cijele škole, u kojem su procesi učenja, nastavne prakse, metode vrednovanja, školsko okružje i potporne usluge međusobno usklađeni kako bi se svim učenicima osiguralo sveobuhvatno obrazovno iskustvo i dobrobit, te u kojem ravnatelj škola, učitelji, nastavnici, voditelji osposobljavanja i drugo osoblje odražavaju raznolikost društva.

#### UZIMAJUĆI U OBZIR:

18. važnost uključivih obrazovnih praksi utemeljenih na pristupu usmjerenom na učenika, u kojem se uzimaju u obzir različite potrebe, interesi i stilovi učenja svakog pojedinca, od ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja do školskog obrazovanja;
19. važnost koju raznoliko i kvalificirano nastavno osoblje ima za poboljšavanje ishoda učenja za sve učenike i doprinos takvih čimbenika socijalnoj koheziji i razvoju demokratskih društava;

20. važnost komunikacije i suradnje sa svim obiteljima, roditeljima ili zakonskim skrbnicima kako bi se osiguralo da se odluke donose u najboljem interesu djeteta;
21. potrebu za daljnjim sustavnim razvojem i provedbom politika i praksi utemeljenih na dokazima kako bi se odgovorilo na promjenjive i različite potrebe djece i učenika, kako u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju, tako i u školskom obrazovanju, osiguravajući pritom da ti pristupi odražavaju najnovija istraživanja relevantna za područje obrazovanja i osposobljavanja;

ISTIČE da treba:

22. osigurati primjereno i rano utvrđivanje različitih potreba učenika radi stvaranja uključivih i sigurnih okruženja za učenje koja potiču sudjelovanje svih učenika u pravičnom i visokokvalitetnom obrazovanju i osposobljavanju, uz poštovanje raznolikosti i zajedničkih europskih vrijednosti i promicanje digitalnog humanizma;
23. odgovoriti na različite potrebe učenika osiguravanjem odgovarajućih mjera potpore utemeljenih na dokazima, a učenicima, ravnateljima škola, učiteljima, nastavnicima, voditeljima osposobljavanja i drugom osoblju omogućiti stjecanje znanja, vještina i stavova kako bi mogli prepoznati i cijiniti raznolikost te poticati socijalnu koheziju, ravnopravnost, osobno ispunjenje i aktivno građanstvo;
24. osmisliti i ojačati istraživanja, pouzdano prikupljanje podataka i sustave ispitivanja u području uključivog ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja te školskog obrazovanja kako bi služili kao osnova za usmjeravanje strateškog odabira djelotvornih i učinkovitih uključivih pristupa;

## POZIVA DRŽAVE ČLANICE DA:

25. kada je to relevantno, nastave razvijati i provoditi integriranu i sveobuhvatnu strategiju za školski uspjeh i uključive politike kojima se promiče aktivno sudjelovanje sve djece i učenika, osiguravajući ravnopravan pristup visokokvalitetnom ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju i školskom obrazovanju te uklanjajući prepreke učenju;
26. potiču ciljane, fleksibilne, diferencirane i personalizirane pristupe i strategije poučavanja i formativnog vrednovanja s ciljem odgovaranja na različite potrebe učenika, kako bi se u obrazovnim okruženjima poduprlo potpuno sudjelovanje svih učenika, bez obzira na njihovo polazište;
27. primjenom pristupa na razini cijele škole nastave u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju te u školama razvijati uključivu kulturu i prakse kojima se poštuje i vrednuje raznolikost, promiču poštovanje svih pojedinaca i uzori iz svih područja života te potiču suradnički pristupi učenju, pri čemu djeca, učenici, obitelji, roditelji ili zakonski skrbnici, ravnatelji škola, učitelji, nastavnici, voditelji osposobljavanja i drugo osoblje, primjerice pomoćno i specijalizirano osoblje, među ostalim u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju, zajedno rade na stvaranju poticajnih obrazovnih zajednica u kojima se uvažavaju obrazovne potrebe i dobrobit svake osobe;
28. osiguraju rad na uključivanju stajališta i mišljenja svih učenika u obrazovna pitanja koja se na njih odnose kako bi se kod njih ojačalo svijest o vlastitoj moći djelovanja i osjećaj pripadnosti te kako bi se osjećali osnaženo, uključeno i kao aktivni sudionici demokratskih procesa;

29. potaknu šire uključivanje obitelji, roditelja ili zakonskih skrbnika u život u okruženjima ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja i u školama kako bi doprinijeli prepoznavanju potreba, sposobnosti te socioekonomskog i kulturnog podrijetla svoje djece, uzimajući pritom u obzir najbolji interes djeteta;
30. razmotre ulaganje u inicijalno obrazovanje učitelja i nastavnika te trajno stručno usavršavanje i potporu za ravnatelje škola, učitelje, nastavnike, voditelje osposobljavanja i drugo osoblje, poput pomoćnog i specijaliziranog osoblja, kako bi se osiguralo da steknu znanje, vještine i stavove za provedbu uključivih praksi poučavanja i vrednovanja, za prepoznavanje i ispunjavanje različitih potreba učenika te za uspostavu poticajnih okruženja za učenje;
31. oslanjajući se na postojeće strukture kako bi izbjegle dodatno administrativno opterećenje, pojačaju napore koje ulažu u prikupljanje i analizu podataka o uključivim praksama i ishodima učenja za sve učenike te pritom posebnu pozornost posvete osobama iz nedovoljno zastupljenih i marginaliziranih skupina i osobama s posebnim obrazovnim potrebama, izbjegavajući etiketiranje i stigmatizaciju, kako bi osigurale da se politike temelje na pouzdanim i ažuriranim dokazima;
32. podupru analizu djelotvornih uključivih praksi i pretakanje istraživanja u praktične strategije uključivanja, osiguravajući pritom da te strategije budu relevantne za konkretan kontekst i da ih se može prilagoditi različitim obrazovnim okruženjima;

33. potaknu etičku i sigurnu upotrebu pomoćnih tehnologija i digitalnih alata kada je to primjereno, iskorištavajući nove mogućnosti koje umjetna inteligencija može pružiti za povećanje pristupačnosti i poboljšanje ishoda učenja za učenike s različitim potrebama, te promiču ravnopravan pristup tim tehnologijama i alatima;
34. nastave promicati suradnju oblikovatelja politika, istraživača, mladih, ravnatelja škola, učitelja, nastavnika, voditelja osposobljavanja i drugog osoblja, među ostalim u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju, te drugih dionika, kako bi osigurale da se prakse utemeljene na dokazima razmjenjuju, evaluiraju i provode u cijelom sustavu obrazovanja i osposobljavanja;
35. promiču suradnju ustanova za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, škola i visokoobrazovnih i istraživačkih ustanova radi razvoja inovativnih, uključivih metoda utemeljenih na dokazima i usmjerenih na učenika, kojima bi se ravnateljima škola, učiteljima, nastavnicima, voditeljima osposobljavanja i drugom osoblju, među ostalim u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju, pružila potpora u njihovu radu;
36. ojačaju partnerstva između ustanova za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, škola, socijalnih službi, pružatelja zdravstvene skrbi, organizacija mladih i organizacija u zajednici kako bi se podržao holistički razvoj djece i učenika, pri čemu treba uzeti u obzir obrazovne i socioekonomske čimbenike koji utječu na njihove ishode učenja i dobrobit;
37. prate i evaluiraju djelotvornost uključivih obrazovnih politika i praksi različitim sredstvima, koja uključuju povratne informacije od učenika, ravnatelja škola, učitelja, nastavnika, voditelja osposobljavanja i drugog osoblja, među ostalim u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju, te od obitelji, roditelja ili zakonskih skrbnika, te uvedu potrebne prilagodbe kako bi osigurale kontinuirano poboljšavanje;

## POZIVA EUROPSKU KOMISIJU DA:

38. svim dostupnim sredstvima nastavi pružati potporu državama članicama u njihovu radu na provedbi uključivih obrazovnih praksi putem financijskih sredstava EU-a, ne dovodeći u pitanje pregovore o višegodišnjem financijskom okviru za razdoblje nakon 2027., te razvojem resursa kojima se promiču uključive politike utemeljene na dokazima, oslanjajući se, među ostalim, na stručnost Stalne skupine za pokazatelje i mjerila;
39. nastavi pružati potporu državama članicama u aktivnostima uzajamnog učenja, koje omogućuju razmatranje dokaza proizišlih iz istraživanja i učenje iz iskustava stečenih u promicanju promjena i inovacija u različitim sustavima obrazovanja i osposobljavanja;
40. nastavi razvijati repozitorij djelotvornih i učinkovitih politika i praksi u području uključivog obrazovanja utemeljenih na istraživanjima, oslanjajući se na postojeće resurse poput Europske platforme za školsko obrazovanje, kako bi u cilju poboljšanja ishoda za svu djecu i učenike pružila potporu ravnateljima škola, učiteljima, nastavnicima, voditeljima osposobljavanja i drugom osoblju, među ostalim u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju, kao i lokalnim, regionalnim i nacionalnim politikama;
41. nastavi surađivati i uspostavljati sinergiju s međunarodnim organizacijama, neovisnim agencijama i drugim relevantnim međunarodnim dionicima, kao što su Europska agencija za posebne potrebe i uključivo obrazovanje, OECD, Međunarodno udruženje za vrednovanje obrazovnih postignuća (IEA), UNESCO, UNICEF i Europski statistički sustav, kako bi se ojačali dokazi o uključivom obrazovanju i pritom izbjeglo stvaranje novih struktura;
42. ove zaključke uzme u obzir u pripremi i provedbi mjera u području uključivog obrazovanja, poštujući pritom načelo supsidijarnosti;

POZIVA KOMISIJU I DRŽAVE ČLANICE DA:

43. nastave iskorištavati puni potencijal programa Erasmus+ za podupiranje uključivog obrazovanja putem projekata, praksi i pedagoških alata u svim njegovim dimenzijama i aktivnostima te da maksimalno iskoriste njegov uključivi pristup mobilnosti u svrhu učenja kako bi taj program rezultirao stvarnim promjenama u sustavima obrazovanja i osposobljavanja;
  44. intenzivno rade na tome da uključivo obrazovanje ostane prioritet na razini EU-a u području obrazovanja i osposobljavanja, što doprinosi potpunom ostvarenju europskog prostora obrazovanja i UN-ovih ciljeva održivog razvoja, posebno četvrtog cilja (Kvalitetno obrazovanje);
  45. nastave dijalog i suradnju sa svim dionicima na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj, europskoj i međunarodnoj razini u sektoru obrazovanja i osposobljavanja u cilju uspostave uključivih i pravičnih sustava obrazovanja i osposobljavanja usmjerenih na učenika, u kojima se podupire razvoj svih učenika.
-